

Pormestari

Helsingin kaupungin lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle EU:n tietosuoja-asetuksesta johtuvista muutoksista asiakastietolakiin ja siihen liittyviin lakeihin

HEL 2018-004634 T 03 00 00

STM022:00/2017

Päätösehdotus

Pormestarin sijainen päättää antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon EU:n tietosuoja-asetuksesta johtuvista muutoksista asiakastietolakiin ja siihen liittyviin lakeihin.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa hallituksen esitysluonnokseen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä ja siihen EU:n tietosuoja-asetuksesta johtuvista muutoksista 7.5.2018 mennessä.

Esitys sote-asiakastietolaiksi oli lausuntokierroksella tammikuussa 2017, jolloin yksi sen keskeisimmistä ehdotuksista liittyi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen tallentamiseen yhteen asiakasrekisteriin erillisten terveydenhuollon ja sosiaalihuollon rekisterien sijaan.

Tällä hetkellä erilliset terveydenhuollon ja sosiaalihuollon henkilörekisterit sekä niihin liittyvät monimutkaiset suostumus- ja kieltoäännöt hankaloittavat sosiaali- ja terveystietojen asiakaslähtöistä toteuttamista ja tietojen yhteensovittamista erityisesti tilanteissa, joissa asiakkaan palvelukokonaisuuteen sisältyy sekä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluita.

Alkuperäistä esitysluonnosta koskeva lausuntopalaute oli lähes yksinomaan myönteistä. Yli 90 % vastaajista kannatti esityksen mukaista yhteistä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasrekisteriä.

Tilanne on muuttunut ratkaisevasti uudessa 23.4.2018 päivätyssä esitysluonnoksessa. Keskeisin muutos on, että aiemman esityksen 6 §:n ehdotus yhteisestä asiakasrekisteristä on poistettu. Tätä on perusteltu sillä, että lausuntokierroksen jälkeen on tarkentunut, että asiakas- ja potilastietojen käsittely yhteisen rekisterin ja käyttövaltuuksien perusteella ei onnistu. Tätä puolestaan on perusteltu EU tietosuoja-asetuksen vaatimuksilla ja sillä että asiakas- ja potilastiedoilla on erilliset käyttötarkoitukset, minkä vuoksi niiden käytöstä sosiaali- ja terveystietojen välillä tulisi säätää lailla. Lisäksi on todettu, että tarvitaan muutoksia muihin asiakas- ja potilastietojen salassapitoa ja luovutuksia koske-

Pormestari

---

viin säädöksiin, joihin liittyen käynnistetään erillinen valmistelu. Aiemmin esityksen katsottiin vastaavan tietosuoja-asetuksen asettamia vaatimuksia

Yhteistä asiakasrekisteriä koskevan säädöksen poistaminen vaarantaa lakiesitykselle asetettujen tavoitteiden sekä näihin liittyvien toiminnallisten ja taloudellisten hyötyjen toteutumisen. Lisäksi muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia maakunta- ja sote-uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Lakiluonnoksessa mainitut perusteet (mm. EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset, sosiaalihuollon asiakastietojen ja potilastietojen erilaiset käyttötarkoitukset) voidaan kyseenalaistaa. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan EU:n tietosuoja-asetus ei estä kansallisella tasolla terveydenhuollon tietoja koskevien käsittelyperusteiden laajentamista koskemaan myös sosiaalihuollon asiakastietoja vaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhtäläisistä käsittelyperusteista tulisi säätää kansallisessa lainsäädännössä.

Asiakastietolakiluonnoksen perusteluissa esitetty tulkinta sosiaalihuollon asiakastietojen ja terveydenhuollon potilastietojen eroavasta käyttötarkoituksesta on sote-uudistuksen ja tähän sisältyvien integraatiotavoitteiden vastainen. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvaputta koskevassa lakiesityksessä tiedon integraatio nähdään valinnanvapausmallissa tavoiteltavan palvelujen integraation edellytyksenä ja myös Helsingin kaupunki on useissa aiemmissa lausunnoissa korostanut tietointegraation tärkeyttä.

Apotti -tietojärjestelmähankkessa toteutuu konkreettisella ja kansallisesti ainutlaatuisella tavalla sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityistasojen tietointegraatio. Tietointegraatio ei mahdollistu tyydyttävästi, mikäli malli pohjautuu erillisiin sosiaalihuollon ja terveydenhuollon henkilökistereihin. Lisäksi on todettava, että terveydenhuollon ja sosiaalihuollon välille ei voida vetää yksiselitteistä rajaa eikä palveluiden integraation perustuvassa suomalaisessa järjestelmässä tietojen kaikkia tosiallisia käyttötarpeita sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä ole mahdollista yksilöidä lain tasolla. Suomalaisessa sosiaalihuollon järjestelmässä sosiaalihuollon asiakastietoina käsitellään myös sellaisia tietoja, jotka luetaan joissakin muissa jäsenvaltioissa potilastiedoiksi.

Edellä mainitun perusteella Helsingin kaupungin näkemys on, että lakiesitys tulisi antaa eduskunnalle vuonna 2017 esitetyn mukaisena sisältäen säädökset sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisestä asiakasrekisteristä. Samalla on pidettävä huoli siitä, että eduskuntakäsittelyssä olevassa kansallisessa tietosuojalaissa sekä valmisteluvaiheessa olevassa asiakas- ja potilaslaissa olevat tietojen käsittelyä ja salassapitoa

Pormestari

---

koskevat säännökset yhdenmukaistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhtenäisen tiedonhallinnan mahdollistavien periaatteiden mukaisiksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Sami Sarvilinna, kansliapäällikkö, puhelin: 310 36050
sami.sarvilinna(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566